

ІНВЕСТИЦІЇ В ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ

Підвищення загального добробуту в першу чергу залежить від продуктивності та якісного виконання праці. Людський ресурс та людський потенціал є запорукою подальшого розвитку та підвищення ефективності діяльності не тільки окремого підприємства але й покращення життя всієї країни. Тому проблема підвищення та забезпечення зростання людського капіталу стає особливо актуальною в сучасних умовах розвитку України.

Людина в ринковій економіці виступає:

- як споживач економічних благ, що створюється в процесі праці;
- як власник здібностей, знань та навичок, які необхідні підприємствам (суб'єктам господарювання).

Саме розвинута людина з відповідною освітою, кваліфікацією, навичками, досвідом забезпечує прибуток підприємства та необхідні ринкові зміни. Відтак запорукою сталого економічного розвитку України стають інвестиції в освіту, науку, охорону здоров'я, мобільність працівників, мотивацію праці, тобто у ті пріоритетні сфери життєдіяльності суспільства, де формується людський капітал.

Дослідженню людського капіталу присвячені праці багатьох зарубіжних та вітчизняних науковців, серед яких: В. Петі, А. Сміт, К. Маркс, М. Вебер, Т. Шульц, Б. Вейсброд, Е. Денісон, Дж. Кендрик, Ф. Махлуп, Дж. Мінцер, І. Фішер, В. Антонюк, В. Близнюк, Н. Голікова, О. Грішнова, М. Долішній, С. Клименко, В. Куценко, Е. Лібанова, Л. Михайлова, Г. Назарова, Г. Прошак, Ж. Поплавська, С. Трубич та інших.

Людський капітал, за визначенням Л. І. Михайлової це – капітал сформований людиною завдяки освітньому рівню, кваліфікації, знанням, досвіду, містить природженні (фізичні та інтелектуальні) здібності, таланти, які є

підставою для його накопичення і розвитку, і який може забезпечувати віддачу (дохід) [1, с. 25].

Г. В. Прошак визначає поняття людський капітал, як запас розвинутих чи нагромаджених у результаті інвестицій якостей людини, які вона використовує в економічній діяльності для одержання матеріальних і нематеріальних вигід [2, с. 14]. Згідно з цим визначенням виділяють наступні основні складові людського капіталу: здібності, талант, здоров'я, знання людини, досвід, навички, мобільність працівника та мотивація праці.

За думкою К. Р. Макконнелла і С. Л. Брю інвестиції в людський капітал можливо охарактеризувати, як будь-які дії, які підвищують кваліфікацію і здібності і, тим самим продуктивність праці працівників [3, с. 106]. В такому разі витрати, які сприяють підвищенню продуктивності розглядаються як інвестиції, бо вони здійснюються з метою отримання додаткового доходу в майбутньому.

В процесі формування людського капіталу створюються продуктивні здібності людини за допомогою інвестицій у конкретні процеси її життєдіяльності. При цьому інвестування може здійснюватися як вкладення фінансових коштів та ресурсів та як витрати часу та сили, тобто як певні види людської діяльності.

Інвестиції в людський капітал мають особливості, що відрізняють їх від інших видів інвестицій:

- віддача від інвестицій у людський капітал залежить безпосередньо від терміну їх здійснення;
- у порівнянні з інвестиціями в інші форми капіталу, інвестиції в людський капітал є найвигіднішими;
- характер, масштаби і види інвестицій у розвиток людини зумовлені історичними, національними, культурними особливостями, традиціями суспільства та менталітетом народу;
- людський капітал в процесі використання не лише зношується, а й збагачується за рахунок надбання людиною професійного досвіду навіть без спеціальних інвестицій.

– інвестиційний період людського капітала значно перевищує термін інвестування в інші види капіталу;

– функціонування людського капіталу, віддача від його застосування зумовлені волею людини — власника цього капіталу, її індивідуальними інтересами та перевагами, її зацікавленістю, відповідальністю, світоглядом і загальним рівнем культури;

– вкладення в людський капітал дають значний за обсягом, тривалий за часом та інтегральний за характером економічний і соціальний ефекти.

Таким чином, вкладення інвестицій в людину, забезпечення гідних умов праці, зміцнення здоров'я, підвищення рівня освіти, розвинута інфраструктура підприємства, матеріальне та нематеріальне заохочення (мотивація), правова захищеність працівників, психологічний клімат у колективі є головними чинниками зростання людського капіталу. Крім того, збільшення інвестицій в людський капітал і підтримка їх на високому рівні є стратегічно необхідною умовою входження України в число розвинутих країн.

Література:

1. Михайлова Л.І. Економічні основи формування людського капіталу в АПК / Л.І. Михайлова – Суми: Вид. «Довкілля». 2003. – 328 с.

2. Прошак Г.В. Людський капітал в умовах формування національної економіки України: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.01 [Електронний ресурс] / Г.В. Прошак; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. — Л., 2008. — 20 с.

3. Макконел К.Р., Брю С.Л. Экономикс: принципы, проблемы и политика. – Т.2. – М: Республика, 1992. – 400 с.